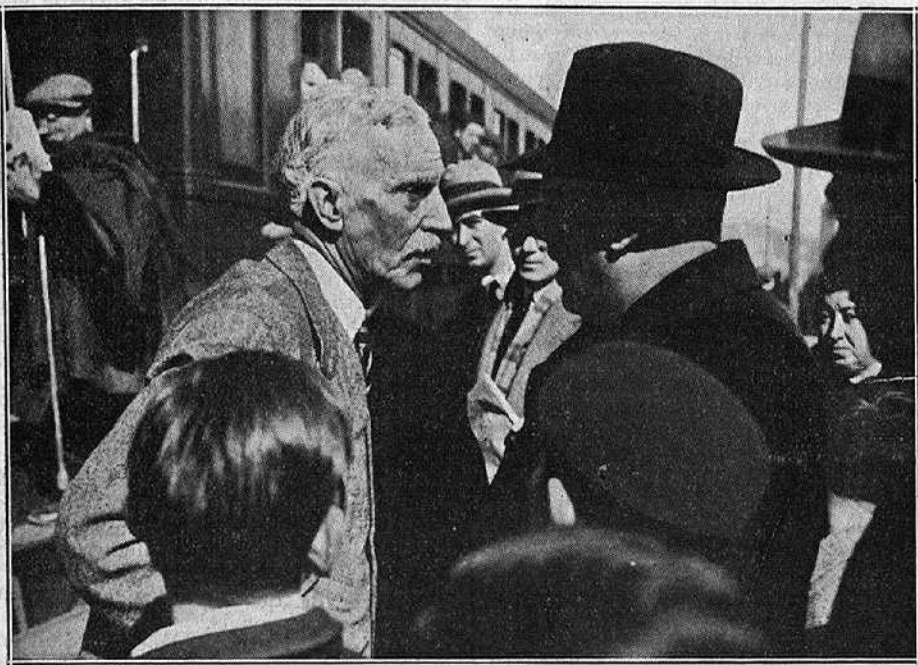

EN EL RETORN DE MACIÀ

Sigueu benvingut entre nosaltres Francesc Macià, de retorn del seu exili. Des del MIRADOR l'hem vist que arribava; i una multitud al seu voltant i, enllà, tot un poble. La venerable figura de l'ancià, llavors, s'ha magnificat i esdevenia un símbol. Era l'home que ha nodrit el seu ànim de les virtuts més substancials de la ciutadania; i, si és possible d'ultrapassar la pròpia valor, per comunió amb les idees bàsiques de

I, de fet, és així. És perquè ha estat cavaller servent d'aquest ideal de Catalunya que resum aquests tres de justícia, veritat i llibertat, que Francesc Macià arriba entre nosaltres, de l'exili. Tot el seu valor consisteix en el fet que no s'ha apartat mai d'aquest punt on convergien totes les nostres voluntats. En retro-li homenatge, el nostre poble entenia retro'l a l'esperit de concòrdia que ell representa; i l'apla-

dignitat humana, es supera a si mateix. Macià havia superat Macià. Havia desaparegut l'individu davant de l'home representatiu. Perquè Macià vol dir tot això: rebeldia contra la injustícia; elegància moral menyspreant les trapelleries; bondat, valentia, fermesa.

I quan un home aconsegueix encarnar aquests valors, transcendeix d'ell mateix. Adhuc, amb una meravellosa puixança, dissol l'egoisme dels altres. No tan solament és allò que és, sinó allò que representa.

Macià simbolitza la santa rebeldia: allò que no transigeix amb la que creu injustícia, que no hi pacta, que no vol trobar l'excusa dels compromisos personals, ni les invencions enginyoses dels flocs de coratge destres a defugir els sacrificis imposats per la dignitat. És la religió de la dignitat. La dignitat absoluta, per damunt de tot; que no recula davant l'holocauste de la vida o la fortuna.

L'elegància moral; el joc net; l'horror a l'enganyia; i el culte de la sinceritat, el gran estimul de l'amor i de la comprensió entre els homes. I si no és per tal de fer una humanitat més amable i comprensiva, què seria la política? Per això, en el cas de Francesc Macià, s'ha donat la següent paradoxa: que tot i ésser blasmat per molts com a predicador d'odis, en realitat hagi provocat, enllà de l'Ebre, les primeres manifestacions d'entusiasme i d'afecte a la nostra causa catalana, aleshores que en un míting, Alcalá Zamora va anomenar-lo amb veneració en mig d'aplaudiments d'homenatge d'una gernació no catalana. I és que la pròpia veritat, ingènua o meditada, mai no genera odis. I l'aplaudiren perquè no era tortuós; no pretén enganyar ni enganyar-se, i no creia en altra cordialitat que en la que és filla de la llibertat, ni en altra estimació que en la que es basa en un mutual respecte.

La bondat, finalment. Macià, durant l'exili, ha soplujat els perseguits per la justícia i per la força.

Macià és tot això: cadascú veu en ell un exemple, una aspiració encarnada. La figura dels patriotes, que viuen dins del món de l'honor, es reflecteix dins el cor de cadascú, i ens compensa de la grisor de l'existència automàtica i quotidiana. El seu record ens ennobleix i ens esperona.

Per això l'arribada de Macià —malgrat d'ésser-hi, en cos o en esperit, tot un poble— tenia aquella efusió íntima de festa familiar. «Es l'Avi» sentíeu dir—que torna! És a dir, una persona sentida molt a prop per cadascú dels que havien anat a rebre'l. Cadascú podia figurar-se que Macià retornava per a ell; tots l'anaven a rebre, perquè el retorn d'aquell home era el de molts ideals i moltes aspiracions sentides al fons del cor de cadascú. Cadascú anava a rebre el «seu» Macià. Les simpaties individuals convergien en una veneració unànime; i, si analitzàveu aquella veneració, hi trobàveu la individualitat de cadascú.

Potser i tot hi havia algú que anava a rebre tant el «seu» Macià, que, per una gelosia, escriu d'amor, hauria volgut que no fos dels altres.

Però avui, a casa nostra, sentim necessitat, no d'allò que desuneix i separa, sinó d'allò que ens fa més units i més catalans. Dintre els límits de les coses humanament possibles, cal que les divisions siguin les mínimes i, encara, per damunt d'elles hi hagi alguna cosa que sigui—per usar una fórmula consagrada—única i indivisible: el sentit de Catalunya. La sensació que tots els matisos i temperaments responen a una mateixa cosa i ragen d'una sola deu. I que totes les nostres divergències i discrepàncies no tenen altra raó d'ésser que una emulació noble de servir tan bé com un home entengui i pugui els interessos de la nostra terra, per tal com es senten identificats amb la justícia, la veritat i la llibertat.

Els Dijous — Blancs

Sovint esdevé als missioners, que llurs salvatges feligresos s'enderien a pendre'ls per uns grans màgics. Ho farà avinent l'anècdota que segueix, la qual va escaure's en terra de zulus.

Els havien observat que el blanc—un missioner holandès—s'endossava, cada cop que plovia, una mena de capa màgica. En realitat era un senzill impermeable. Però la mentalitat supersticiosa dels negres cregué a tot creure, no pas que el bon pare s'abrigués a causa de la pluja, sinó que l'abrigall n'era la causa prodigiosa.

Refiats en aquesta creença, una vegada que regnava un terrible eixut en llurs camps, enviaren al sant baró un propi de la part del rei, transmetent-li unes ordres severes de no trigar més a vestir-se la capa de fer ploure. Foren inútils les protestes del missioner, arribat a presència del sobirà de la tribu.

Al capdavant de molt parlar, per tal de dissuadir-los de llur error amb fets, ja que no hi valien paraules, va posar-se l'impermeable meravellos. Ara veurien, va dir-los, si feia o no feia ploure. I volgué la casualitat que plogués. Ja tenim els negres més convençuts que mai, i el missioner esborronat, mig mort.

Al cap de dos anys, com no plogués i els camps en patissin, el sobirà, amantent al bé dels súbdits, reiterà aquella ordre de posar-se la capa talismànica al pobre pastor. I aquest, de nits, no tingué més remei que fugir a la callada, a riscos d'ésser pres i supliciats a cor que vols, cor que desitges.

I, si hem d'ésser francs, això que passa als pobles de pell negra, també esdevé per l'estil a d'altres d'epidermis més clara, sigui groga, bruna o del tot blanca. I confessem que l'anècdota se'ns ha acudit per associació d'idees, davant de certs imprudents alegoris de La Veu de Catalunya i del minúscul Diari del Migdia, a propòsit del nomenament del senyor Ventosa i Calvell, ministre d'Hisenda. Nosaltres serem els primers de creure que aquest polític coneix—en la mesura que poden conèixer-se, és a dir, ben poc—els misteris de l'economia i de les finances. Almenys no li falta pràctica per diversos i, a voltes, difícils, Consells d'Administració. També no tenim cap raó per creure que ell no vulgui lluir-se, si li ho permeten els companys i les circumstàncies.

Però quan volen assegurar-nos els dos rotatius (més aviat són un i mig) que l'alpa de la pesseta, produïda tan arran de l'elevació del senyor Ventosa a la cartera d'Hisenda, que fins el va precedir d'uns pocs dies; quan volen convèncer-nos que el senyor Ventosa s'ha posat la capa màgica, aleshores nosaltres sentim una certa angúnia pensant en el patir per dintre d'aquest ministre d'Hisenda, que més s'estimaria que no el lliguessin a la capriciosa pesseta, ara per ara, ni li atribuïssim miracles que no són seus.

X. Y.

MIRADOR INDISCRET

Castanyes al Consell de Ministres

En el número anterior publicàvem dues historietes del ministre del govern Berenguer, senyor Tormo, amb les quals no queda pas exhaurit, ni de bon tros, l'anecdotari d'aquest extraordinari ministre.

Una de les moltes aficions del senyor Tormo és la de menjar castanyes. Tan aficionat hi és, que un dia no tingué inconvenient a menjar-ne una abundant quantitat en ple Consell de Ministres. Tots els companys de gabinet el miraven de cua d'ull, però ningú no gosava dir-li res. Finalment, però, quan la catifa ja estava plena de pelotes, el duc d'Alba no pogué resistir més la temptació de fer-li notar que aquell lloc i ocasió no eren potser els més indicats per a menjar castanyes.

—Francamente, señor Tormo...—va dir-li amb un gest significatiu.

El nostre home va entendre-ho ben al revés.

—¿Quizá quiere una?

I una trista castanya va partir de les mans del senyor Tormo, va fer una graciola corba sobre la reunió i va anar a caure a la falda del duc d'Alba.

Il·lusions vanes

Les anècdotes del senyor Tormo són inextinguibles. L'altre dia—tres dies abans de la dimissió del gran «movilizado»—va anar a veure'l un opositor, per demanar-li que convoqués unes oposicions. El ministre va al·legar que, prèviament, calia que es publicués un nou pla d'oposicions.

—I quan es publicarà?

—Oh! Té dues parts: l'una es publicarà de seguida; l'altra la publicaré d'aquí dos anys.

Es devia pensar ésser ministre tota la vida.

El do de l'oportunitat

Això era a l'enterrament del pintor Canals. El senyor Pere Casas Abarca, president del Círcol Artístic, va pujar al pis. La primera persona coneguda que va trobar fou un conegut concertista, soci de l'Artístic i íntim amic d'En Canals.

—Escollí-li va dir En Casas Abarca—, em sembla que com a president que sóc del Círcol Artístic i venint en representació de l'entitat, el meu lloc és a la presidència del dol.

—Què vol que li digui, jo? Miri, parli'n amb la família; em sembla que és la millor cosa que pot fer.

—Oh, és que no conec ningú. Si vostè m'hi volgués presentar...

I el músic presentà el president del Círcol als fills d'En Canals, i aquí acabà la seva intervenció.

Un cop fetes les presentacions, En Casas

Abarca formulà el seu desig i, per seguir enraonant d'alguna cosa, preguntà als fills: —I vostès també són pintors?

Davant de la resposta negativa dels interrogats, afegí amb aquella sinceritat que fa fer les planxes: —Els felicito.

Unes tortugues

En Josep Maria Roviralta, un dia d'aquests, es presentà—diuen—a casa seva amb unes tortugues. Però tortugues de debò, vives, no pas d'aquelles tortuguetes de plata com la que Conxita Supervia duu penjada al coll i en regala d'iguals a les seves amistats.

La presència d'aquells animals sembla que no fou gens del gust de la mare del conegut industrial i rotari.

Li semblà que en una casa esplèndida posada i ben endreçada, les tortugues no hi afegien cap nota de valor, sinó que només hi desentonaven i hi anaven a fer nosa. Però es veu que conservar les tortugues devia ésser un desig o un compromís molt fort per En Roviralta, perquè hagué de recórrer a aquest argument suprem: —Miri, si no les vol a casa, les hi hauré de posar un pis al carrer d'Aribau.

Estil imperial

En què fa pensar l'encapçalament de la nota del senyor Cambó, llegida a l'àpat dels regionalistes espanyols, que ha tingut lloc a Madrid?

«Amigos de Aragón y de Levante, de Castilla, de León y de Galicia, de la Mancha y de la Rioja, y de Navarra, Andalucía y Extremadura, a todos mi saludo más cordial.»

En què fa pensar? Suscita un món de reminiscències: els maons assiris, on amb escriptura cuneïforme, llegiu els decrets dels despatxos milenaris; els úsacs dels tsars; les pastorals dels bisbes; algun fragment del teatre de Calderón, etc.

Estil napoleònic

Segueix la famosa pastoral: «Habéis sido los primeros que, al decidir extender mi actuación de modo definitivo por tierras de España, habéis querido luchar a mi lado. Esta prueba de confianza os dará siempre un derecho a ser los primeros en mi afecto y a ser los escogidos para rendir el máximo esfuerzo en la lucha.»

Napoleó a les tropes d'Itàlia:

«Soldats, esteu sense menjar, sense cobrir, etc.... Davant vostre s'obren les planes més riques del món...»

O bé en la literatura del caudillo, ex-emperador del Paral·lel.

Estil casolà

«...mi único propósito, al coger mi lápiz...» El senyor Cambó, per tal d'equilibrar el to inflat, un pensament grotesc, de les seves quartilles, fa present al seu auditori d'Aragó i de Llevant, de Castella, de Lleó i de Galícia, etc., que això ho escriu amb llapis.

No hi ha dubte que aquest detall canvia molt la qüestió. Les coses, escrites amb llapis, no prenen tanta d'importància. Tot plegat no ha estat més que una facècia entre amics.

La levita del barber

Tothom sap la història del barber de Gràcia, que va deixar la seva levita a un amic, portador de penó a la processó de Corpus. A cada cantonada el barber deia a crits a l'altre:

—No miris prim; fes com si fos teva; no hi fagis miraments; no tinguïs por que se't taqui..., etc.

El senyor Cambó usa per l'estil amb el senyor Ventosa i Calvell:

«Mi saludo a Ventosa, a quien por mi culpa, le ha caído la pesada carga de la cartera de Hacienda.»

Fent casa

A l'Assemblea d'Acció Catalana, M. R. i T. va demanar que, si el partit anava a la fusió amb Acció Republicana, li deixessin a ell i a quatre fidels seus l'honor de continuar amb el nom del partit dissolt.

—Deixeu-me aquest hortet—va exclamar—, deixeu-me aquest reconet, per a conrear-lo; i quan, cansats de folles aventures, tornareu com el fill pròdig, us rebrem amb els braços oberts.

Veient el darrer número de La Ciutat, n'hi ha que diuen que, al mig de l'hortet, M. R. i T. vol construir-hi una font monumental amb Macià a dalt.

Gasieria catalana

En una reunió donada a casa d'una respectable vídua, coneguda per la seva gasiveria, malgrat les atencions socials que procurava complir esplèndidament acoblant relacions a casa seva, es parlava dels vestits.

La vídua esmentada feia remarcar la bondat de la roba dels vestits de la seva filla, una noia de quinze anys que començava a lluir i figurar, però aprofitant les robes del temps de la joventut de la seva mare.

—Aquesta roba tan bonica—deia—, aquí on la veuen, té més de trenta anys.

—Encara que em digués més—va dir En Pujols.

ELS Joves MINISTRES

—Si l'estufa no acabés el carbó, encara fariem la nostra segona joventut.

Té raó

—Què n'hi sembla del *Diari del Migdia*?
—pregunten a un il·lustre professor.
—Home, què voleu que us digui...—respon—. Trobo que més que *Diari del Migdia*, és un *Mig Diari del Dia*...

Jocs d'amor i d'atzar

No es tracta de la coneguda obra de Maria Vaux, sinó d'un eco de la secció que, amb el nom de *Carnet* figura al *Diari del Migdia*. L'eco es refereix a l'Estelrich; i ja podeu comptar que el carnetista exhaurirà la caixa dels trons. Però és còmic d'observar com l'atzar hi col·labora i reforça alegrament l'estil bombàstic. Diu l'eco:

«Joan Estelrich ha tornat de Mallorca radiant, satisfet. Ha fundat 44 comitès autonòmics en pocs dies i ha donat reunions i mítings polítics que han aïllat considerables masses de gent; ha impulsat el moviment de les Illes, li ha donat una temperatura elevada i una vibració eloqüent.»

I ara ve la col·laboració de l'atzar; una estúpida errada d'impremta:

«Estelrich és un gran animador; té una vitalitat magnífica; és el primer organitzador de les generacions que puguen. Tot fa pensar que l'Estelrich és un gran animador; té una vitalitat magnífica; és el primer organitzador de les generacions que puguen. Tot fa pensar que Estelrich serà un parlamentari de primer ordre que s'imposarà ràpidament.»

No sabem quant paguen cada eco al *Diari del Migdia*. Però l'autor d'aquest es mereix propina. Quant a l'atzar, hi ha atzars que parlen.

Per això nosaltres hem intitulat el nostre eco «Jocs d'amor i d'atzar».

Al peu de la lletra

Barcelona s'honorà darrerament amb la visita d'uns músics madrilenys de la darrera promoció.

Com pertoca a gent moderna, venien a cavall d'un ràpid avió, on també tenia passatge un matrimoni alemany.

Però el temps no els fou propici. Gairebé tots es marejaren; i l'avió mateix, com marejat també, va donar unes quantes voltes damunt d'una llacuna i va girar cua cap a Madrid altre cop, perquè els passatgers, consultats pel pilot, preferien tornar a Madrid que aturar en un país mancat de bons hotels. Com que ningú no sabia l'alemany, el matrimoni estranger no participà en les deliberacions.

En albirar una agrupació urbana, el senyor alemany va consultar l'horari i va dir, impassible, a la seva dona, amb aquella fe del bon alemany en la lletra impresa:

—Tarragona.

Piquiponiana

Al senyor Pich en una ocasió li parlaven d'una senyora de l'aristocràcia.

—Ah, sí, ya recuerdo—va dir—. Se refieren a aquella marquesa que tiene una hija casada con un belgico...

Les pedres de Barcelona

Tothom sap que l'Ajuntament de la dictadura volia obrir un carrer que comunicés la plaça del Rei amb la plaça de Berenguer el Gran; aquella plaça que dona a la via Laietana, darrera Santa Agata i davant de les cases del senyor Cambó.

Un disbarat d'aquesta naturalesa només podia sortir d'un acord dictatorial. Aquella plaça tan poètica, voltada d'edificis antics, tan recollida, que permetia que la Banda Municipal hi donés concerts, fou esbottada contra el consell de tothom. Per obrir aquest carrer l'Ajuntament va aterrar unes cases sense estil. Encara es pot veure el mal efecte que faria la plaça del Rei sense les cases del carrer immediat que la protegien. La visió d'aquell recó únic tancat per edificis venerables ha de compaginar-se amb la de les cases de la Via Laietana. L'acord d'obrir un carrer que no prestaria cap servei i destruiria l'indret més venerable de Barcelona, és un detall revelador del mal gust de tot un Ajuntament. Diverses vegades hem dit que l'encert de la restauració de la Casa de la Ciutat no es deu al baró de Viver, sinó als arquitectes municipals que són Florensa, Folguera i Vilaseca. Quan l'Ajuntament actuava pel seu compte demostrava tenir el mateix mal gust que el senyor Milà i Camps. I és que de senyor se'n ha de venir de mena... i que una aristocràcia improvisada no és una aristocràcia. Entesos?

Però el disbarat del baró de Viver ha estat providencial. En aterrar aquelles cases de la plaça del Rei es va descobrir que les cases eren assentades sobre la muralla romana, es va descobrir que per a la construcció d'aquelles cases no havia estat destruïda la muralla. El director de l'Arxiu Municipal, el senyor Duran i Sanpere, que ja havia advertit que sempre que es fessin cases prop de la muralla se l'avisés, va posar-se a l'aguait. De seguida va observar-se que per a la construcció de les cases que els paletes anaven enderrocant, havia estat aprofitat un gran tros de muralla que els feia de fonament i que, per la banda de la Reforma, arribava fins a primer pis. De moment, havíem guanyat uns quants metres de muralla. L'exploració del terreny ha estat feta minuciosament. I s'ha trobat...

A uns dos metres de profunditat s'han trobat uns banys antics. Adossats a la muralla, i a dos metres de fondària, hi ha dos departaments. Al primer s'hi baixa per uns graons de pedra. Es tracta evidentment del dipòsit d'aigua d'una cambra de bany. Al mig del dipòsit hi ha una sitja, o sigui un forat que probablement prestava el servei de fer de colador de l'aigua bruta. La sitja anava tapada amb una mola de basalt, que també es conserva. El dipòsit d'aigua del bany era alimentat per una canalització capaç de passar-li un torrent. Des del bany s'entra a una habitació on hi ha el mosaic que reproduïm. Aquest mosaic és de marbres de colors, gris, negre i rosat. Trenquen la monotonia del dibuix geomètric uns peixos de marbre blanc que tenen uns ulls de marbre negre.

De quina època són aquests banys? A la muralla romana que els fa de paret poden veure's hi teules romanes incrustades. Però la teula romana fou usada fins que l'aboliren els àrabs. De quina època és, doncs, la muralla romana?

Evidentment el bany és de tradició romana. Un altre detall: s'ha comprovat que els marbres són italians. Es tracta d'uns banys públics, o dels banys d'un palau?

Tot fa creure que aquests banys són del segle IV o V. S'ha trobat una gran quantitat de terrissa, però entre aquesta abundància de ceràmica trinxada no hi ha ni un fragment dels segles I i II, ni hi ha ceràmica campaniana ni sigillata de bona època. En canvi hi ha molta terrissa gallo-romana, una terrissa dels segles IV i V que ha pogut ésser datada a base de la ceràmica descoberta als sepulcres d'Eivissa, sepulcres on hi havia monedes de diferents èpoques.

El dibuix del mosaic i aquesta terrissa permeten de suposar que els banys són dels segles IV o V. Davant d'aquests fets els fanatistes—i entre aquests no hi compten En

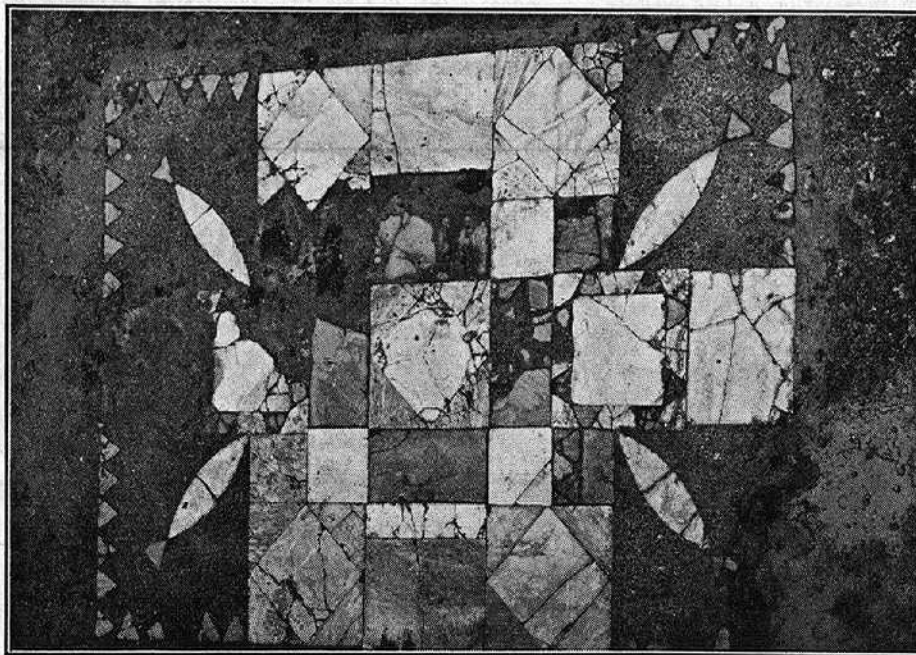
Duran i Sanpere—han insinuat que potser ens trobem davant dels restes del palau del rei Ataulf. Com sabreu, Ataulf va regnar de l'any 410 al 415, tenia la cort a Barcelona i era casat amb Gala Plàcidia, germana de l'emperador Honorí.

Fent aquestes excavacions s'ha trobat, com he dit, una gran quantitat de terrissa i

La plaça del Rei

entre aquest emicollament que trenca el cor una àmfora romana sencera tan ben conservada i nova que si la veïeu a la botiga d'un antiquari diríeu que és falsa. Fou trobada ajeguda i buida tocant a aquella caseta que es recolza a les parets de Santa Agata. També s'ha trobat molt vidre trencat i unes quantes agulles d'os. La peça més important de la troballa és una llantieta que té el broc trencat, però, com que és tota fumada,

El mosaic romà trobat a la plaça del Rei

es pot assegurar que, malgrat d'ésser esbocada, prestava el seu servei. Al mig de la llantieta hi ha la creu anagramàtica, decorada amb gemmes. Al voltant de la creu hi ha unes floretes cruciformes i dos coloms. La llantieta és del segle IV o del V, detall que podria donar certes esperances als ataulhistes...

Les muralles

La remenament feta a la plaça del Rei ens obliga a descobrir un tros de la muralla. I posats a descobrir-la, val la pena que ho fem ben fet i que sigui exhibida tota la muralla.

Barcelona té un gran prestigi arqueològic. La Barcelona romana, denominada «Colònia, Faventia, Iulia, Augusta, Pia, Barcinon», era emmurallada i a dintre la muralla hi havia temples amb columnes. Fa una certa emoció de pensar-hi. Però com s'hi devia viure? Sembla que s'hi estava molt bé. Un bordelès com Sant Paulí de Nola, que hi vivia a finals del segle IV amb la seva dona i que després hi fou ordenat de sacerdot pel bisbe Lampi, s'hi trobava divina. Ausoni, el seu preceptor, que li escrivia des de Bordeus, el renyava en una carta plantent-se que no li escrivia amb més freqüència i li preguntava què devia tenir aquesta Barcelona que l'havia absorbit d'aquesta manera. M'afiguro que Barcelona—deia Ausoni—és una ciutat com Bordeus, voltada de muralles, dos estatges més altes que el nivell de terra.

En efecte, així era la Barcelona romano-cristiana, però ja sembla que tenia la força d'atracció que més tard li reconeixia Cervantes i de la qual gaudeixen ara uns quants

centenars de milers de veïns. Tot fent versos i escrivint cartes a Sant Agustí, el veí de Barcelona, Ponç Meropi Anici Paulí (Sant Paulí de Nola), no es recordava dels amics de Bordeus, la seva pàtria.

D'aquestes muralles de la Barcelona romana i romano-cristiana se'n conserva un gran tros. Poques ciutats — em deia En Duran i Sanpere — poden mostrar un monument tan important. Hi ha el tros que mira a la via Laietana amb cinc torres, altres tres o quatre torres al carrer de Bassea, tres torres a la casa de l'Ardiaca, dues torres enterrades dintre l'escalinata de la façana de la Seu—que podrien descobrir-se enxiquint una mica l'escala—. Una altra torre a la casa de la Canonja i dues torres senceres i les ruïnes d'una altra, amb grans panys de muralla, al Pati d'En Llimona, on hi ha instal·lada la Casa de Família.

L'Ajuntament s'ha proposat restaurar aquest monument. El senyor Guarro, president de la Comissió municipal encarregada d'aquesta restauració, treballa amb gran interès. La descoberta de la muralla no exigeix grans despeses. A la plaça de Berenguer el Gran serà necessari rebaixar el paviment en rampa fins a dos metres de fondària perquè pugui veure's tot el pany de muralla que sosté Santa Agata. Cal tenir en compte que el nivell del sòl de la ciutat ha pujat uns dos metres, per consegüent la plaça serà rebaixada fins a trobar ran del mur de Santa Agata, el nivell de la ciutat antiga. En aquest clot, que serà tancat amb una barana, hi haurà un jardinet. Santa Agata tindrà el marc que es mereix.

Santa Agata

L'exhibició de la muralla obliga també a restaurar la façana de l'església de Santa Agata que mira a la via Laietana. Però la «capella de la Casa del senyor Rei» es de l'Estat. Segurament l'Estat deixarà fer, però cal que l'Ajuntament insisteixi a demanar la cessió del monument. En temps de la Dictadura les gestions per a la cessió estaven tan avençades que, un dia, aprofitant un viatge del rei, foren convocades certes persones per assistir a la cerimònia de la signatura del document de cessió... Cal també treure de la capella el Museu Provincial, que no cap en aquell lloc.

Santa Agata és un monument únic d'arquitectura cívico-religiosa. La capella reial prengué l'actual denominació cap al segle XVI. La cofraria de la Casa del senyor Rei, entre les relíquies que posseïa, guardava una pedra molt venerada, de la qual un document de 1537 diu que és «aquella pedra sobre la qual foren posades les mamelles de la Verge Santa Agata quan en lo martiri li foren levades, en la qual se mostren algunes

L'APERITIU

Conchita Supervia. «En el nostre país hi ha moltes dones que es diuen Conchita; aquest nom, escampat i posat a la bona de Déu i pronunciat per les fonètiques més rustres, acaba perdent la gràcia. La gent el diu sense donar-li cap mena d'importància, amb un caliquenyo al llavi o amb un casquet esfèric de seda negra damunt d'un gra del clatell. I això és lamentable. Perquè Conchita és de les poques paraules espanyoles que tenen un gust i un picant especial. Conchita fa pensar en un port ultramarí de l'any 1824, amb negres lluentos com una caps de mistos, i amb ex-presidaris espanyols que es dediquen a ensenyar gossos i a ensenyar a cantar l'himne de Riego a unes cotorres apoplèctiques tenyides amb l'anilina més rabiosa i més permanent. Conchita fa pensar en un segle XIX aventurer i sensual, inflat de sucre, de palmeres, d'insurreccions, de cotilles de senyora i de processons de Corpus.

A més a més, aquesta paraula, pronunciada a l'anglesa o a la francesa o a la italiana, va agotant un colorit que passa del grotesc al tendre i al romàntic pur.

Es per això que Conchita Supervia, vedette internacional, es diu el nom espanyol més adequat a la seva pompa i a la seva gràcia. Es diu precisament el nom necessari per ésser clavet en un gran cartell, a la porta dels teatres més gratinats, en els quals la caoba i el vellut concorden amb la pell i els sospirs de les senyores; es diu el nom que no detona gens en les terrasses emmisonades, on viuen com dins d'un aquàrium tots els milionaris de dentadura més dissimulada, que respiren l'alcohol gelat i les cireres podrides, i les grans palmeres verdes de les palmeres, clínicament envernissades d'opi i amb una caixa de música amagada pels dies que no fa gens de vent.

Però Conchita Supervia, de Conchita en té especialment el nas menut, i la boca pintada en forma d'as de cor d'una jugada de póker. Dic això perquè els asos, quan es juga al póker, fan un efecte més viu i més tremolós que en qualsevol altre joc de cartes.

Pel que fa a la figura i als braços i al cabell, i sobretot als ulls estrellats d'un carbó metàl·lic, aquesta artista excel·lent, en lloc de Conchita es podria dir Hebe o Juno, i fins un d'aquests noms curts, deformats, tebis i insinuants que es diuen les stars de Califòrnia, que fan mitja dalt d'un avió i després es capbussen a l'aigua completament nues i després es mengen una costella de tigre en companyia de quatre bisbes o de quatre assassins professionals.

Quedem que Conchita Supervia té un nom perfecte; el seu maquillatge sembla d'una gran simplicitat; damunt del parpall una ratlla d'un sèpia aclari que li va a morir als polsos. El color de les galtes és el mateix color de les galtes que pintava Fragonard. Hi ha poques dones avui dia que sapiguin trobar el punt just d'aquest color, i jo crec que més que a la crema i als polvons és degut a una mena d'irradiació especial que els ve dels nervis.

Quan canta Conchita Supervia—naturalment, en una llum adequada, no entre les Walkyries imbecils del Palau de la Música Catalana—, l'anatomia de l'espatlla es va electrificant de mica en mica, s'hi produeixen unes ombres magnífiques, són unes coses que es van torrant i es van convertint en or puríssim; en aquest moment es quan li escau el nom de Juno.

Conchita Supervia, per la seva posició dintre el cant, es veu obligada a dir aquelles cançons del XVIII famoses per la qualitat de seda destenyida i per la complicació de rellojete de música. Naturalment, són cançons de gran mèrit, en les quals la veu va xisclant i picant i l'alè s'allarga distribuït en uns efectes metàl·lics que només es troben en el bec de l'ocell del paradís. Aquestes cançons són la pedra de toc en els grans programes internacionals, i Conchita Supervia les diu d'una manera que no se'n perd cap fil de seda i de tant en tant s'hi troba un gust de sang directe.

Jo, naturalment, estimo de la música allò que em cau a l'orella i gràcies, i no tinc cap preparació ni cap perjudici per modificar la brúixola del meu gust, que és completament anàrquic; per això trobo Conchita Supervia sublim quan diu cançons catalanes, i sobretot quan canta coses del port de Nàpols o del port d'Almeria, coses que tenen una alegria esqueixada o una tristesa fisiològica. Hi ha cançons d'aquestes que, dites per ella, multipliquen la sensibilitat fins arribar al dolor viu, fins a precisar una ferida.

Una de les cançons que canta, potser la més forta en aquest sentit, és *Polo de Falla*. El que no ha sentit aquesta cançó dels llavis de Conchita Supervia no es pot fer càrrec del partit que es pot treure d'una melodia que segurament deu ésser anònima com totes les bones melodies, fins a produir la sensació clínic, inconfessable, però rutinant, d'aquesta cosa tan vulgar que en diem la tristesa sexual.

Conchita Supervia porta arrapada a l'escot una tortuga de plata, i no és precisament que sigui supersticiosa, però sense aquesta tortuga de plata, és molt possible que els cabells de Conchita Supervia en els moments del cant no serien aquell niu de serpetes desesperades i lluentos; és a dir, seria uns cabells, tan adorables com es vulgui, però cabells simples, com els de les altres dones.

JOSEP MARIA DE SAGARRA

URODONAL

treu el dolor de ronyons perquè dissolt l'àcid úric

Estic satisfet del resultat obtingut amb URODONAL en tots els casos en que està indicat.

Dr. DOMINGUEZ REIRO
Catedràtic de la Facultat de Medicina de Sevilla

GRÀFIC INDICADOR DELS LLOCS A ONT ES LOCALITZA EL REUMA

FEU FER ELS VOSTRES GRAVATS EN LA

Unió de Fotogравadors

Casanova, 160-162 : Telèfon 77406

Viatges Marsans, S. A.

Rambla Canaletes, 2 i 4 - BARCELONA

Bitllets de Ferrocarrils Nacionals i Estrangers - Passatges Marítims i aeris
Viatges a "Forfait" - Excursions acompanyades - Peregrinacions, etc.

**INFORMES
I PRESSUPOSTOS GRATIS**

LA HISTÒRIA SEGUEIX

Ja tenim Govern nou

Quan escrivim la nostra editorial del darrer dijous deiem que en aquells moments no sabíem ben bé el que passava, i el cas és que ara, al cap d'una setmana de fet el Govern nou, ho sabem gairebé com aleshores. Entre totes les coses que es deien a la nit del dimarts de l'altra setmana com a solució probable d'una crisi que havia pres les proporcions d'un conflicte nacional, ningú no va endevinar la que es va fer pública al matí del dimecres, a l'hora justa d'entrar en màquina el nostre número. Era un Govern de concentració monàrquica, llançat com una galleda d'aigua freda damunt de les multituds agitats, que sobtadament varen recobrar la calma perduda. Ho veiem i no ho entenem.

El cas és que el Govern nou existeix, presidit per l'almirall senyor Aznar, que sembla que era ministre de Marina el dia del cop d'Estat de Primo de Rivera. És un personatge que en els primers anys d'aquest segle es deia Don Marcelo de Azcárraga i era general procedent d'infanteria. Com que és de llei que tot en aquest món tingui un cap, una vegada trobat el Don Marcelo de l'època, ha estat possible agrupar al seu entorn totes les velles coneixences dels antics partits monàrquics. Hi són ben bé totes. Només hi manquen els que, potser amb una certa precipitació per la seva part, se n'havien anat a pendre el sol a un lloc que creien més arrecerat.

Tots plegats els nous ministres són un bé de Déu de títols nobiliaris. Hi ha un duc, dos marquesos i tres comtes. Com a plebeus només hi ha els senyors Ventosa i Gascón. Això ha fet estendre pel món la llegenda que és un Govern de *grandes de España*, motiu de bromes fàcils, de més o menys bon gust, que s'han permès damunt les nostres espatlles els escriptors humoristes. Però, prescindint d'aquestes bromes, no es pot negar que la composició del nou Govern accentua el regust de cosa rànica i passada de moda que tenen d'un temps ençà les nostres aventures polítiques.

Perquè és ben cert que, llevat de tres ministres nous, Ventosa, Maura i Gascón, tots els altres semblen sortits de casa de l'antiquari; però amb la mà posada damunt del pit, ens cal reconèixer que els de l'andana d'enfront els feien bona companyia. Quant a l'edat, allà se'n van, però, com ja havíem observat alguna altra vegada, no és solament l'edat dels homes representatius el que fa antiquades les nostres baralles, sinó el vell esperit que perdura malgrat alguna que altra paraula nova. No són pas els que veiem a una i altra banda de la barricada imaginària els que pensen i parlen en aquesta hora. Els que dirigeixen els debats públics, prenen part a les assemblees populars i donen el to al moviment polític, són encara els generals Espartero i Narváez que no se'n volen anar per temps que passi ni volem gaire que se'n vagin perquè ens manca el substitut.

Fa una certa angúnia repassar en aquestes hores de calma, probablement curtes, la història dels moviments polítics d'Espanya dels anys 54 i 68. Ha passat prop d'un segle i no ho sembla pas. Avui es podrien publicar les proclames d'aquell temps i tot-hom les pendria com d'una prosa acabada de fer. Són les d'ara les mateixes inquietuds d'aleshores, sentides de la mateixa manera i expressades amb el mateix llenguatge. Ja es parlava dels obstacles tradicionals que impedeixen manifestar-se i prevaler la voluntat del poble; però a força de veure passar el temps sense canviar el disc, un no pot menys de pensar si el veritable obstacle tradicional està en nosaltres mateixos i no fora de nosaltres. El cas és que fa quaranta anys el notable escriptor castellà Juan Valera ja escrivia les següents paraules que fan que el nostre comentari tampoc no tingui res de nou: «Per culpa de la inèrcia del cos electoral, el poder parlamentari de fet és nul. Tot depèn de la Corona i dels militars que es subleven per treure el Govern quan se'n cansen. Els pronunciaments militars, però, no tenen èxit quan l'opinió pública no els promou. El que hi ha és que l'opinió pública, que no sol fer cas dels comicis, acostuma a ésser fora d'aquests molt difícil d'accontentar. Per això ha provocat tants moviments militars que han pogut triomfar. Els militars, moguts per l'opinió inestable i creient-se cridats a interpetar-la, sigui per a salvar l'ordre o per a salvar la llibertat, fan els moviments per la revolució o per la reacció perquè estan exempts de tenir doctrina pròpia, acceptant el paper d'instrument providencial d'una mudança, exigida avui pels abusos i malfeites d'un govern tirànic i exigida demà pels desordres i avalots d'una multitud que perd el fre».

Ara mateix quan, després de set anys de

poder, va deixar-lo la darrera encarnació de Narváez, que havia estat cridat i rebut amb aplaudiments per una gran part de l'opinió, no ha trobat aquesta altra manera de voler substituir-lo que cridant i esperant que vingui l'actual encarnació d'Espartero. Es deia que amb motiu del darrer intent revolucionari, alguns homes de mèrit indiscutible que hi preniën part tenien preparats i ben estudiats projectes de solució del problema agrari i del de la instrucció pública, concebuts amb un veritable esperit modern. I no deixa d'ésser al-

L'immarcescible comte de Romanones

menys curiós que aquests homes hagin pogut tenir reservats els seus projectes abans i després de l'agitació revolucionària esperant guanyar el poder per a fer-los públics, talment com si les revolucions no tinguessin altre objecte que la conquesta del poder pels adversaris dels que ara el tenen i no fossin degudes arreu del món a la necessitat de veure realitzades aspiracions populars que no poden obrir-se altre camí que el de la revolució.

Això dona als nostres moviments públics una incoherència i una manca de contingut que ha fet rodar el cap a tots els homes de fora que han vingut aquests dies al nostre país per a informar al món del que passa en aquest recó d'Europa. Però, com hem dit al principi, ja ens comença a rodar a nosaltres. Tenim ara a la vista un número d'El Sol, que ha fet d'un temps ençà una brillantíssima campanya d'oposició al difunt govern Berenguer. Parla de la necessitat de convocar Corts Constituents per a fer una Constitució nova, i tot seguit afegeix que no podran ésser unes veritables Constituents si les eleccions es fan per districtes com ara i sense representació proporcional. De manera que l'actual Govern de comtes i marquesos, que hem quedat que no representa res ni a ningú, té de fer en unes quantes setmanes per decret la reforma de tot el sistema electoral que ha estat la feina d'anys i una de les més apassionants i més difícils dels Parlaments d'Europa. I tot amb el benentès que mentre es faci la Constitució nova, les Corts no es tenen d'entretenir en coses que interessin als districtes que, segons sembla, només són districtes i no trossos vius del territori nacional. Això no priva que El Sol demani que tot seguit, amb seny, estudi i prudència, el Govern resolgui des d'ara el problema inquietant de la nostra moneda.

¿Voleu dir que no és possible al nostre país cap altra manera d'entendre i de fer política? Tenim por que no. Espanya és un país de poder absolut. El que no faci el Govern o el cap de l'Estat, sigui amb corona o sense, no ho farà cap altra institució en l'ordre polític, i tot el mecanisme dels nostres moviments populars respondrà a la necessitat nacional de posar i treure governs o persones que puguin fer tot el que ells creguin que ens pot salvar. El que no comprèn la gent de fora que ens visita és aquest providencialisme tan espanyol que simplifica ingenuament tots els problemes de la vida pública reduint-los a una qüestió de simpaties personals segons siguin els apassionaments de l'hora. Aneu a saber si aquest Govern d'ara, tan castís per la presència del comte de Romanones, trobarà la brúixola de navegar i prepararà l'adveniment d'un substitut que ens haurà guanyat el cor i desarmat la passió. Ja hem dit que no ho entenem. També pot ésser que tot passi exactament al revés.

Mirant a fora

La follia de Ludendorff

Les notícies sobre el general Ludendorff són més alarmants cada dia. Ja diguérem aquí mateix que havia fundat una nova religió.

Un professor de filosofia, Georg Bonne, anà a veure'l i, abans de deixar-li dir res, el general preguntà:

—Ja llegiu el meu diari, «Ludendorffs Volkswacht»?

Com el filòsof digué que no, l'home s'enfurià:

—Goseu venir a destorbar-me sense ni tan sols conèixer per endavant el manà que ofereixo al poble alemany? Segurament sou cristià i us atreviu a presentar-vos davant meu. No em digueu que Jesucrist era ari; precisament tot el que deia aquest jueu sobre l'amor al próxim és el que fa la desgràcia d'Alemanya!

Bonne, tement, per l'aire de Ludendorff, que aquest li saltés al coll, es retirà barbotejant excuses i pensant, esgarrifat, que un boig així fou omnipotent els quatre anys de la guerra.

Els valents racistes

El gabinet Brüning ha demanat que fos aixecada la immunitat parlamentària a certs diputats racistes.

Algú ha trobat que també hauria estat molt bé demanar-los que presentin en públic els seus títols de guerra.

Efectivament, de cent set diputats racistes, només quaranta vuit (i d'ells nou militars de carrera) han estat combatents. El comte Roventinow es passà els quatre anys de guerra al ministeri de la Marina. Però compareix al Reichstag d'uniforme, amb condecoracions i espasa. («Deu ésser per fer-nos por», deia Scheidemann). Divuit diputats racistes serviren, durant la guerra, en formacions de l'interior i dotze en serveis de retaguardia. El baró von Wangenheim passà tota la guerra fent de censor de Premsa a Berlín. I encara hi ha dotze diputats més que en 1918 no tenien edat per fer el servei. Com a contrapartida, n'hi ha una colla de declarats inútils per al servei o que, per una raó o altra, no van fer la guerra.

«El poble alemany ignora veritablement el sentit del ridícul», conclou el periodista alemany autor de l'estadística anterior.

Impossibilitat ministerial

Alguna altra vegada hem parlat, en aquest mateix lloc, de miss Margaret Bonfield, ministra del Treball en el gabinet Mac Donald.

No fa gaire, en una inspecció a les comarques més afectades per l'atur, rebé una delegació de constructors de caixes de mortis, el negoci dels quals, pel que sembla, no marxa prou bé.

—Què voleu que faci—respongué miss Bonfield—. No puc pas elevar la taxa de mortalitat!

Mals de cap d'un escultor

La ciutat de Londres encarregà a l'escultor Hardiman de fer l'estàtua equestre del mariscal Douglas Haig, amb destí a una plaça de la capital.

L'escultor féu una cosa inspirada en el celebre Colloredo del Verrocchio.

Lady Haig i els amics del mariscal van trobar que no s'assemblava a Haig, que el cavall tampoc s'hi assemblava i que l'uniforme del primer no era ben bé de mariscal.

L'escultor trobà que tenien raó i s'acostellà amb cinc persones: militars, veterinaris i altres especialistes.

Acabat el nou projecte, va resultar que el cavall del monument tenia el coll més llarg que el cavall del mariscal. L'escultor l'hi hagué d'escurejar.

Un cop fet això, l'ordenança de Douglas Haig va comentar, davant de l'estàtua:

—El meu amo no sortia mai a cavall sense res al cap—i la família i els amics van trobar que tenia raó.

Hardiman està atabalat. Per torna, els artistes amics seus li diuen que, fent cas de tantes remarques, ha anat espantant artísticament la seva obra.

Les set meravelles

Un periòdic de Londres ha preguntat als seus lectors quines eren, però no del món, sinó només de la Gran Bretanya.

Un lector humorista només en fa constatar dues en la seva resposta:

«L'habilitat de la policia de Londres i la paciència amb què la nació britànica suporta els impostos.»

El bisbat sense bisbe

El primer ministre britànic està apurat: no troba bisbe per a cobrir la vacant del bisbat de Worcester, causada per la mort del Rev. E. H. Pearce.

El canonge A. W. Blunt, de Saint Werburgh Derby, no vol acceptar, i això que els seus emoluments pujarien de 640 lliures a 3.900. Allega que viu en el castell de Hartlebury, residència històrica dels bisbes de Worcester, reclama una gran fortuna privada, i ell és pobre.

El túnel sota el Canal

Decididament, el túnel sota el Canal de la Mànega no està de sort. El seu apòstol anglès més fervent, Sir Williams Bull, ha mort sobtadament en un banquet, defensant la causa dels seus entusiasmes.

Sir Williams, que pertanyia al partit conservador, era president del Comitè parlamentari constituït a la Cambra dels Comuns per afavorir la construcció del túnel. A desgrat dels desenganys, el darrer dels quals l'hi donà el govern treballista refusant de pendre el projecte en consideració, Sir Williams no parava de fer la seva campanya militançant discursos i articles.

Qui s'encarregarà ara de mantenir viu l'interès per aquest projecte vell de tants anys?

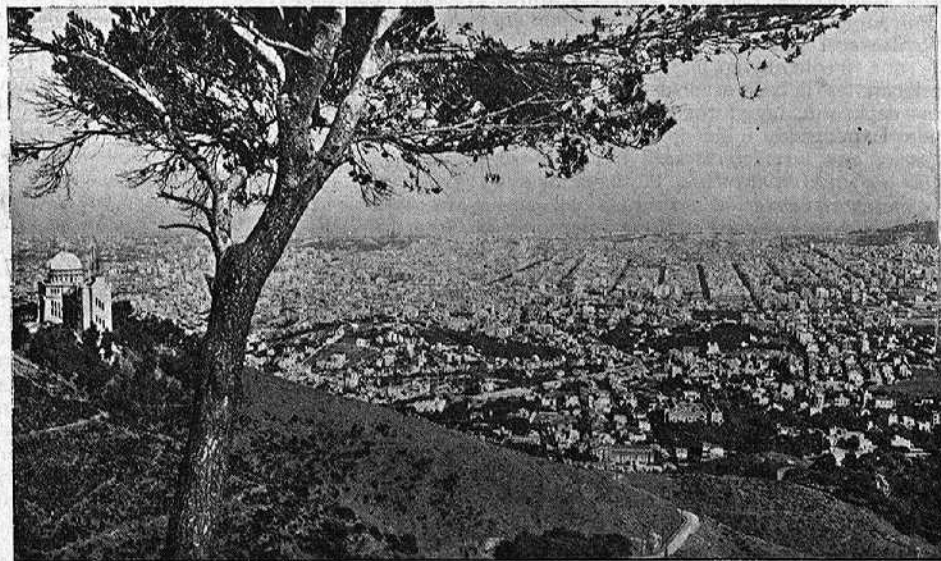
Notes sobre el Consell Superior d'Urbanisme

No podia pas negar a MIRADOR uns mots sobre la creació del Consell Superior d'Urbanisme — ara que ja el Ple municipal ha donat el seu vot aprovatori — quan d'aquestes planes han sortit els comentaris més intel·ligents a la meua iniciativa i els que més han pogut estimular-me a seguir endavant en la seva realització.

La definitiva aprovació del meu projecte sobre creació d'un organisme tècnic urbanista que curés de donar unitat i d'ordenar

Ja en la meua primera etapa d'actuació a l'Ajuntament havia trobat a manca un òrgan coordinador de les activitats urbanistes municipals; però, més tard, seguint de fora estant de la Corporació les complicades obres de la Dictadura, vaig sorprendre'm de la manca de previsió amb què eren executades, i, una vegada tornat, per obra de l'automatisme, a la Casa de la Ciutat, la visió directa del problema em va convèncer de la urgència de resoldre'l.

Diverses converses amb regidors i tècnics, especialment les sostingudes amb els

El conglomerat sense massa ordre d'edificació

racionalment la creixença de la ciutat, ha coincidit amb l'entrada en el període testamentari d'aquest Ajuntament transitori.

Els membres de representació municipal del Consell tindrem temps tot just de deixar-lo constituït i preparat a punt de feina per a quan vinguin a substituir-nos els nous regidors, els regidors autèntics de la ciutat.

Això no solament no em dol, sinó que hauria desitjat que essent més breu del que ha estat la nostra missió municipal provisòria, ho haguéssim pogut fer en tot allò en què hem intervingut.

Ara vindran, sembla, eleccions municipals i els partits i els candidats agitaran llurs banderes per a atreure's el sufragi dels electors i censuraran actuacions passades i en prometen de millors i treuran a lluir els temes que més puguin impressionar els ciutadans per a decantar llur vot en un sentit o altre.

Això és legítim i convenient, i aquestes són, podríem dir, les armes d'atac de les democràcies. Però les victòries decisives són abans preparades amb una altra mena d'armes menys brillants, les de l'estudi i de la preparació pacient, les que serveixen per a treballar al servei de l'ideal, la més forta dosi possible de preocupació de cada dia.

Substituir la improvisació per un pla, l'anarquia per l'ordre, és a dir, per l'imperi de la intel·ligència, és encara una tasca inèdita en molts ordres de la nostra vida col·lectiva.

A l'Ajuntament de Barcelona tot just ha començat en algunes activitats, com les culturals, que són, ja ho veieu, les partides més sanedes, les que verament compten, en l'Actiu dels Ajuntaments populars.

I, no obstant, no comença a ésser hora de pensar en la racionalització—el mot del dia per a ésser més breu—dels més importants serveis municipals?

Hi ha un servei—el de proveïments—deixat de la mà de Déu i posat a les mans més barroeres dels homes, que clama, com cap altre, una intel·ligència que el guiï i una ètica que l'adreci. No cal pas que retregui exemples concrets, aquells que més irriten, com el fet, denunciat tantes vegades, de les carretades de verdures que es llençen, mentre els barcelonins les paguem a pes d'or. No és pas això sol: és tot el servei que cal sotmetre a un pla de conjunt.

No cal, també, posar ordre i endegar racionalment el problema multifforme i esgarriat de la beneficència municipal? Aquesta atenció, totalment abandonada pels metes de la Dictadura, puix que no era possible de trobar-hi llum ni exercir-la d'uniforme, ha trobat en la bondat i intel·ligència del meu company senyor Coll i Rodés un inici d'estructuració. Ell l'ha tret del pla del sentimentalisme i de les bones intencions per a fer-lo al de l'eficiència.

No cal pas que esmentem d'una a una les diverses activitats municipals, mancades gairebé totes elles d'essencials normes directrius.

Pesi a la delirant pruja urbanitzadora d'aquests darrers anys, pesi a la grandesa actual de la ciutat i a les perspectives que ofereix el seu esdevenir, aquesta tasca reguladora, que pot estalviar milions i assegurar als nostres fills la Barcelona que es pot crear a base d'unes condicions naturals úniques, aquesta tasca prèvia, per a la realització de la qual no és necessària cap prespost extraordinari—potser per això mateix—estava per començar. Només hi havia un element de valor insuperable que facilitava i en certa manera condicionava la seva plena eficàcia: el pla topogràfic començat d'elaborar sota la direcció experta de l'enginyer senyor Martorell.

Com va néixer la idea de crear el Consell Superior d'Urbanisme?

Feu fer els vostres gravats a

Fotogravats Exprés

IGUALADA, 6 (Gràcia)

Telèfon 76935

senyors Martorell, Nicolau M.ª Rubió i Adolf Florensa, autors de la ponència tècnica, m'asseguraren de l'oportunitat i conveniència de la iniciativa.

Vaig insinuar-la en una sessió del Ple, en combatre unes proposicions del senyor Pich i Pon tendents a agrupar totes les poblacions limítrofes. Més tard, la concretava en un article publicat en el número extraordinari del Butlletí de la Cambra Mercantil, dedicat a la ciutat, amb aquestes paraules:

«S'ha d'atendre que la futura expansió de Barcelona no es faci a la manera atropellada d'una força física irremissible. La mà de l'home ha de preparar-li el camí i evitar, sobretot, que altres obstacles que no siguin els naturals l'obliguin a un esforç oneros o a desplegar-se d'una manera inconvenient.»

«Els problemes que Barcelona té plantejats en aquest ordre depassen els límits del seu terme municipal. Per a evitar que es multipliquin i s'agreuïn, cal des d'ara una intel·ligència amb els Ajuntaments veïns, amb l'actual Diputació i, el dia de demà, si hi ha cas, amb els organismes que la succeïxin.»

«No cal dir que si aquesta previsió és indispensable, més ho és, i menys excusable, per tal com és més fàcil de realitzar, en tot allò que no surt dels límits jurisdiccionals de l'Ajuntament de Barcelona.»

«Encara avui es formen, sense intervenció municipal, o amb una intervenció insuficient, barreries senceres que, tot just creades, ja són una obstrucció al normal desenvolupament de la ciutat, contra la qual cosa no cap altra actitud que la de procedir a expropiacions difícils i costoses o la d'acaptar el fet consumat, tot millorant, si es pot, alguna cosa, o sigui, acontentar-se amb un mal menor que és, no obstant, moltes vegades, un mal car.»

«Convé d'evitar, per a sempre més, la repetició de casos, com el del traçat actual de les línies fèrries, que han estrangulat la ciutat amb una muralla més forta que les de pedra.»

A la sessió del Ple municipal del mes d'agost vaig tenir l'honor de proposar que per atendre aquesta previsió es creés un instrument de treball, l'orientació i funcions del qual assenyalessin els tres tècnics abans esmentats i una ponència municipal que l'elevés a la ratificació d'un Ple posterior.

La ponència dels tres tècnics és, a judici meu, encertadíssima.

El Consell Superior d'Urbanisme avui ja és una institució de l'Ajuntament de Barcelona.

Els futurs representants de la ciutat veuran si és una eina útil de treball i els ciutadans tots veuran si són legítimes les esperances que alguns hi hem fundat.

MARTÍ ESTEVE

Aquest número ha passat per la censura

PENELLONS

Es curen radicalment amb TÓPICO MIRET De venda en Farmàcies, i Diputació, 205

Acaba de publicar-se:

La senyoreta Elsa

de A. SCHNITZLER

Traducció

de JOAN ALAVEDRA

Preu: 3 pessetes

Administració i venda:

Libreria Catalònia

17, Plaça de Catalunya, 17

ESPECIALITAT EN LA MIDA

Jaume I, 11 Telèf. 11655

Obres d'Arquitectura, Escultura, Pintura, etc. Antic i modern Llibres d'Art

BANYS NOUS, 6 Telèfon 20542

Vda. de Josep Ribas

MOBLES I DECORACIÓ

CASA FUNDADA L'ANY 1850

Consell de Cent, 327 i 329. Telèfon 14657.-BARCELONA

LES LLETRES

L'obra de Lòpez-Picó Notes sobre "Adolphe"

El nom d'aquest poeta que ara publica el seu opuscle XXV, *Epitalami*, em desvetlla el record d'una lectura dels seus *Poemes del Port* feta pel mateix autor en la penombra del saló de Xènius, plena de reticències com la conversa de l'amfitrió que acollia en un interior confortable i de bon gust els amics i admiradors que aleshores li componien una petita cort literària.

Els que freqüentaven el saló de Xènius recordaran les lleixes atapeïdes de llibres a l'abast de la mà, una fotografia dedicada de Wanda Landowska i els dibuixos, quadros i objectes que ornaven la sala i que no sé ben bé per què delataven a la meua observació incipient misterioses afinitats del modernisme i de segles amb el noucentisme que patrocinava el seu creador. En el lloc de preferència, reservat al lector de torn, hi havia una tauleta sempre parada amb alguna rosa i el llibre nou, acabat de sortir de la impremta, tebi encara de la humitat de la tinta i de la pressió càlida de les màquines.

Xènius, en la intimitat, com fora d'ella, prodigava l'art en què més ha excel·lit, l'art de la dissertació sofisticada, i cedia sovint al gust que més l'ha perjudicat de la mortificació refinada que conjugava i alternava amb les lloances més capitoses àvidament acollides pels seus admiradors.

D'això ara fa vint anys exactament. Lluís Deztany acabava de llegir—producte d'una voluntat benedictina—la seva admirable traducció del *Gargantua*, escrita en un llenguatge tan arcaic i rabelès, tan fidelment calcant sobre l'original, que semblava triat a posta per acreditar l'opinió dels que pensaven que la lectura directa de Rabelais en el seu estil i lèxic del segle XVI és més assequible a un català del nostre temps, mitjanament instruit, que a un francès contemporani.

Els versos de Lòpez-Picó havien d'escaure en aquell moment com una ascensió a la superfície de la sensibilitat moderna. La qualitat del seu lirisme en fou particularment revelada quan llegí el seu poema *Plaer del Port*:

Aqueix home d'ulls grisos, plens de boires
[del Nord,
Xuclava una taronja en un recó del port.
M'ha esguardat. Son esguard: —Quin gust
[de sol! —em deia.
I ha semblat que la boira dels seus ulls es
[desfeia.

Des d'aleshores Lòpez-Picó ha augmentat considerablement la seva producció lírica. Entre els *Poemes del Port* i *Epitalami*, hi ha llibres com *Amor*, *Senyor*, *Espectacles* i *Mitologia*, *L'Orena*, *Invocació secular*. Hi ha la seva inexhaustible activitat literària a *La Revista*. Avui Lòpez-Picó és un autor amb història. Amb llarga i continuada història que convida a judicar-lo en el desenvolupament complet i constant de la seva obra, que és una de les més originals de la nostra època.

Abans de registrar la marca personal d'aquest poeta, seria escaient de notar les afinitats del seu esperit amb les idees i preferències literàries que adoptaren a Catalunya els escriptors i artistes que amb més o menys vocació seguien el corrent noucentista. Lòpez-Picó exterioritza aquestes afinitats i n'explica les raons en els seus *Bulletins del temps*, que són una mena de reaccions líriques en prosa. «Necessitat d'una tradició per la qual utilitzarem el passat i ordenarem el futur.» Lòpez-Picó comença a escriure quan es consolida a Catalunya una reacció contra «els eterniments pintorescos» com ell els anomena, contra el lirisme banal i declamatori, contra el naturalisme a flor de pell, expansiu i gruixut.

Els nous tòpics literaris que hom preconitzava abundantment són la forma concisa,

la contenció, el pur lirisme, el culte a la perfecció formal d'influència parnassiana i neo-clàssica i el gust per l'índex i l'inacabat d'origen simbolista i direcció ultra-romàntica. Aquestes dues tendències antagòniques que més tard havien de separar-se i seguir cada una el seu camí propi, apareixen de moment barrejades disputant-se la preeminència en la sensibilitat dels escriptors més típics d'aquell període. Aquestes i altres contradiccions característiques del noucentisme constitueixen la seva gran força de reacció contra les tendències anteriors, perquè així aplegaven contra d'elles tots els elements nous i totes les impaciències joves; però determinaven, també, la seva feblesa interna, sobretot en el domini crític i doctrinal, on la manca de coherència havia d'anul·lar la seva aspiració a convertir-se en escola rectora de la intel·ligència catalana.

En els principals mantenedors del noucentisme les idees noves eren més aviat una posició dialèctica que una apatència de l'esperit. La sang bullia sovint amb un ritme diferent al que hauria convingut als principis per a fondre's en creacions de resistència unitat. Llur intel·ligència i llur imaginació se n'anaven gairebé sempre per direccions contràries.

Una de les excepcions més destacades a aquest confusióisme del nostre començament de segle és la de Lòpez-Picó. Si comparem algunes de les fórmules literàries del noucentisme no és per seguir una moda, ni per suggestió del medi on es forma, i menys encara per exclusivisme o esperit d'agressió contra el que ell qualifica expressament de «múltiples originalitats de la vitalitat normal». Lòpez-Picó és un dels esperits de la meua connexió més oberts i més francament disposats a comprendre l'espiritualitat aliena.

Si seguïem el corrent aleshores en voga és perquè hi ha autèntiques exigències de la seva natura que l'hi porten. Lòpez-Picó és un escriptor de temperament refractari al desordre; res en ell no es contrau i encongeix, però tot s'hi condensa i afina. És un esperit dotat de nobles alambins que no refusen cap substància lírica, però on totes es destillen gota a gota.

La poesia de Lòpez-Picó ha estat generalment titulada de poesia hermètica. I això prové — paradoxalment — de l'extraordinària lucidesa del seu lirisme i de l'alta tensió concentrada amb què es produeix. Sobretot, però, la desorientació del lector davant d'un vers de Lòpez-Picó pot atribuir-se lògicament a una de les qualitats més personals del seu temperament líric, que desconcerta aduocadors i lectors ordinàris, avaluats als principals matisos de la lírica moderna.

Hi ha en la lírica moderna dues principals demarcacions, dues principals tendències amb les quals hem acabat per familiaritzar-nos. En la primera es naturalitzen els poemes que amb els elements impalpables de la creació lírica elaboren imatges i conceptes, on resta plasmada pel mitjà del color i de la forma l'emoció lírica. Amb més o menys correccions, procedeixen de Víctor Hugo i Baudelaire. Per dir-ho simplement, van de l'índex al definit. L'altra demarcació pertany als poemes que juguen amb l'impalpable sense emmotllar-lo ni formar-lo, que es mouen en el misteri i de vegades el densifiquen: així, els lírics anglesos, Verlaine o els simbolistes autèntics.

Lòpez-Picó no pot classificar-se amb justesa en cap d'aquestes dues tendències. L'una i l'altra han contribuït a la seva formació literària i sovint les pren com a punts de partida, però sempre arriba a un resultat diferent. La seva originalitat sembla determinada per l'excelsa penetració del seu esperit a escatir liricament els elements diversos d'emoció lírica que hi ha dintre d'ell

i en les coses. Quan l'emoció prové d'una imatge copçada, en lloc de projectar-la en la seva bellesa formal, la descompon en els seus elements simples gairebé imponderables. Quan ve d'un estat de misteri d'apariència imprecisable, el poeta ens en descobreix liricament els elements sensibles. En aquest joc de gran risc, Lòpez-Picó aplica una lucidesa terrible que fa patir el lector, perquè li exigeix una tensió nerviosa equivalent a la que ell ha resistit en el moment de la creació.

Qualsevol dels seus epigrames i sonets serviria per a posar en evidència aquesta facultat particularíssima del poeta, sostinguda per una simultània exaltació de les seves forces intuïtives i racionals. Aquests versos, que copiarem de *Cants i alegories*, en són una interessant demostració:

Volia del viatge
la vaguetat que m'endolcís l'enuig
i em penetra el paisatge
sense clavar-se'm i em traspassa i fuig.
Arbres, cases, muntanyes...
La múltiple sageta palpitant
s'enduu de les entranyes
en cada punta sang de cada instant.
Ja per noves ferides
no resta espai intacte en el meu cos.
Vibren totes les vides
en la inutilitat del meu repòs.
Han vibrat. No es detura
cap de les altres vides dintre meu.
Han passat. Com és dura
la renovació sense l'adéu!

Aquest art de la descomposició lírica comporta els seus perills. Algunes vegades el poeta va massa enllà. Aleshores l'emoció lírica queda com emicollada o sembla que es volatiliza i deixa només una lleu flaire que s'extingeix. De massa apurada queda reduïda a fines molècules. Als versos que hem copiat, per exemple, el poeta n'hi afegeix d'altres quan tot resta estrictament dit. Potser *Invocació secular* senyala un dels moments més considerables de la seva lírica, perquè l'excés de lucidesa hi apar abellit per una mena de consciència lírica de la seva inquietud. Hi passa com un presentiment de la innocència amb què són generats els més subtils i complicats estats lírics. Aleshores és quan Lòpez-Picó ens dona en bells i amples hendecasil·labs dilatades perspectives de paisatges descolats en un moment de serena contemplació:

I així és la mort; un esborronament
al llarg del temps com un somriure que fa
amb un silenci de plec d'ales, l'ànima
no ben desavesada del seu cos
ni del ritme mortal de l'enyorrança.

Salut, Adam, sota la nit serena,
al costat d'Eva, bella com l'espai,
que per cada astre endolcís una pena
i els astres mou sense ni un bleix d'esglai.

I resten al defora les planúries
on esbatana el cor els seus camins.
Salut, Eva, que guardes les cantúries
com el caliu de casa, cor endins.

Si calia definir el seu últim llibre, *Epitalami*, diria que és el producte d'una lluita, resolta en equilibri, entre l'extrema lucidesa dels epigrames i l'estat contemplatiu d'*Invocació secular*. Potser significa un retorn del poeta a l'exercici de la seva exigent lucidesa lírica damunt la diversitat de les coses. Potser ho anuncia i tot el seu epíleg de l'experiència vital:

El món és tot fora de mi,
els anys, l'atzar, la vida incerta,
i jo sense moure'm d'aquí,
com si el paper fos la finestra oberta,
esguardo, escolto, sento el devenir.

JOAN ORS

França—Europa—ha situat en un primer terme memorable dues dates de 1830, el centenari de les quals s'ha escaigut en l'any que ve de finir. Una, la publicació d'*El Roig i el Negre*; l'altra, la mort de Benjamin Constant. Una i altra han estat dignament celebrades a Catalunya: Just Cabot ha publicat una intel·ligent traducció de l'obra cabdal de Stendhal; Agustí Escalas ens ha servit una acurada traducció de l'*Adolphe*.

Si Manuel Brunet remarcava, en un número anterior, la transcendència del primer, escau que, ara que la data no és pas massa lluny encara, es diguin aquí les excel·lències del segon.

Si l'un té una envergadura considerable, l'altre té una profunda complexitat. I si ambdós—en això tan pròxims—tenen moments blasmables a la seva espiritualitat, Adolphe es fa perdonar sempre, per un no sé què d'ingenu i d'infant, ple d'una humana torbació encisadora.

Adolphe té dues valors essencials, totals. Una valor universal—humana—representa la primera novella psicològica; el primer assaig d'una vigorosa introspecció, d'un anàlisi a fons, d'una profunda visió de l'ànima humana.

Hom no pot pas oblidar-la en aquest aspecte. Constant, que treballava sobre si mateix—sembla que Adolphe és el novel·lista, i Elléonore, Madame de Staël—projecta una agudíssima observació del seu esperit i n'extreu la grafia exacta de la seva ànima vacil·lant, de la seva inquietud turmentada.

Però, a més a més, l'obra de Benjamin Constant té una valor d'època. Breu, l'*Adolphe* no podia ésser escrit més que en la data en què fou escrit—1816—; i, precisament, l'autor havia d'ésser un home del segle XVIII com era Constant—nat l'any 1767—. Sainte-Beuve a l'*avant-propos* que presideix l'edició de l'*Adolphe* feta en 1867 (Paris, Michel Lévy) ens parla d'aquesta circumstància: «Il n'a pu être écrit qu'à la date d'une civilisation très avancée, à l'arrière-saison d'une société factice qui avait tout analysé, qui avait raffiné sur les passions et qui, même en les poursuivant s'en lassait vite et s'en ennuyait.»

Efectivament. Tot l'*Adolphe* és saturat d'un refinament una mica las en contraposició a una novella concepció de la vida que malda per triomfar.

Tot l'*Adolphe* és una lluita de la Sensibilitat i la Intel·ligència, de la fantasia i de la raó, del Romanticisme i del Classicisme, del XIX segle i el XVIII. És un resum patètic de la batalla entre dues concepcions di-

verses de la vida. La dels protagonistes i la de l'ambient que els envolta. Adolphe—dèbil, contradictori, malcontent, enamorat, vehement—és un *enfant du siècle* exemplar. El primer fill del XIX segle. Elléonore (*la plus noble des déclassées*), diu Sainte-Beuve—misteriosa, desdibuixada, femenina—és l'àngel caigut; la dona predilecta dels romàntics.

Els altres personatges—que constitueixen el fons de l'acció—són, en canvi, clares figures divuitesques. La ironia amb què el pare d'Adolphe escriu al seu fill que fuig amb Elléonore conté tota la ironia amb què les *vieilles perruques* blasraven els avalots romàntics. «M'havíeu detallat llargament—escriu al seu fill—totes les raons que teníeu per a no anar-vos-en; estava, per tant, ben convençut que us en aniríeu. No puc estar-me de lamentar que, amb el vostre esperit d'independència, feu sempre tot allò que no voleu fer» (cap. VII). El diplomàtic baró de T..., amic del pare d'Adolphe, és també un fi calculador de les coses sentimentals; un arbitrista dels impulsos del cor.

Entre aquests personatges, Adolphe, apassionat i indecís, passonat i reterat, és un personatge sensible i impulsiu; una clara figura romàntica. Ella és la màrtir d'un amor cruel. Potser no serà massa irreverència si diem que passats cinquanta anys, després que l'escenografia romàntica li haurà donat una mort més teatral aproximant-la a qualsevol Dama de les Camélie, Elléonore ens apareixerà—desfigurada, però ben bé ella—als fulletons que feien plorar a les porteres i a les modistes del fi de segle dels fanals de gas, de les conspiracions quotidianes i de la més inefable i tràgica corrupció del gust que mai ha existit.

L'*Adolphe* ix de l'encontre de dos segles. Del XVIII i el XIX. És fill de tots dos. La còpula dels segles sol ésser fecunda. El XVIII i el XIX donen Cervantes; donen Shakespeare. El maridatge del XVIII i el XIX és, en canvi, generalment infecund.

Aquests maridatges espirituals, els sexes dels quals són concepcions espirituals diverses, donen fruits de diversa qualitat. Esperits masculins; esperits femenins. Així classificats, diríem que el fill masculí d'aquesta còpula de segles—el XVIII i el XIX—és Goethe. El femení, Benjamin Constant.

GUILLER DIAZ PLAJA

LLIBRES per a les Belles Arts
i Arts Industrials
BANYS NOUS, 5 - Telèf. 20542

Famosos artistes impressionen 10 discos aquests d'èxit...

ORQ. DEMON'S JAZZ. — Nicolás. Xotis chorejat.—[Serenol... One-step chorejat.—AE-3316.

BANDA HUMORISTICA «LOS GANSOS». — Basilisa. Baudomera. Chorejables.—AE-3409.

IRUSTA-FUGAZOT-DEMARE I LA SEVA ORQUESTRA TIPICA. — Canto de amor. Tango-cançó (Irusta sol). Barrio viejo. (Duo Irusta-Fugazot).—Pasionero. Tango (Fugazot sol, ac. piano Demare).—El bucy solo... Tango (Orq. Típica).—AE-3363-3364.

ORQ. MAREK WEBER. — También tú me engañarás. Fox-trot.—Viena, ciudad del vino y del vals. Vals. AE-3407.

«LA ARGENTINITA». — Colección de canciones populares antiguas: «Las tres hojas», «Romance de los peregrinos». (Transcritas, harmonizadas i acompañadas al piano per F. García Lorca).—AE-3402.

TINO FOLGAR. — La canción del día. «La canción de Amalio». «La canción del día». Valsos. Mi caballo murió. Tango. Always Sevilla, yes. Fox-pasdoble.

JEANETTE MACDONALD. — El desfile del amor: «Marcha de los granaderos» (amb chor).—«Sueño de amor». Vals.—AE-3065.

LA ROSA DEL AZAFRAN. — «Las espigadoras», «La monda de la rosa».—AE-3104.

En els suplements de discos «La Voz de su Amo» trobareu sempre la música més selecta, la més popular i la de més èxit. Demaneu l'últim en una Agència d'aquesta marca.

La Voz de su Amo

CONXITA SUPERVIA

ha impressionat el repertori dels seus concerts al

Palau de la Música Catalana

exclusivament en discos

ODEON

